

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญ และที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ มีแหล่งผลิตอยู่ทั่วไป ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ใช้วัสดุหลักในการผลิต คือ วัสดุเหลือใช้ ซึ่งหาได้ง่ายในปริมาณมาก เนื่องจากวัสดุหลายชนิดเมื่อใช้ไปในระยะเวลาหนึ่งแล้วก็จะหมดประโยชน์ กลายเป็นของเหลือใช้ เป็นขยะต้องนำไปทิ้ง ถ้ามีของเหลือใช้ถูกทิ้งทุกวัน ขยะก็จะพอกพูนทับถมมากขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อมลภาวะได้ ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม เพราะของเหลือใช้หรือขยะที่ทิ้งไปนั้น มีทั้งแบบที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติและแบบที่ไม่ย่อยสลาย ทั้งๆ ที่เมื่อพิจารณาดูแล้วจะเห็นว่า ของเหลือใช้หรือวัสดุที่ใช้ประโยชน์อย่างหนึ่งแล้ว หลายชนิดยังคงอยู่ในสภาพดี สามารถนำมาดัดแปลงให้เกิดประโยชน์ได้ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร เมื่ออ่านจบแล้วยังคงอยู่ในสภาพดี หนังสือบางเล่มพิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ตสวยงาม ราคาสูง น่าจะนำมาใช้ประโยชน์ได้มากกว่าการนำไปทิ้ง ขวดน้ำพลาสติกเองก็สามารถนำกลับมาใช้ได้ โดยอาจจะประยุกต์เป็นโครงสร้างของกล่องใส่ของ หรือประดิษฐ์เป็นของใช้อื่นๆ ได้ โดยนำหลักการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ มาเป็นแนวทางในการคิดออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สวยงาม มีประโยชน์ใช้สอยได้ดี

การออกแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ เป็นการส่งเสริมการประหยัด เป็นการส่งเสริมให้พิจารณาถึงคุณค่าของสิ่งของต่างๆ รอบตัว เพราะทรัพยากรบางอย่างที่นำมาผลิตสิ่งของให้เราได้ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ ย่อมจะต้องหมดไปในที่สุด ด้วยเหตุนี้ เราจึงควรหันมาใส่ใจในการที่จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการนำของใช้ในชีวิตประจำวันที่เหลือใช้แล้วมาดัดแปลงให้เกิดประโยชน์ได้ อีกทั้งยังเป็นการลดปริมาณขยะ เป็นการช่วยรักษาสภาพแวดล้อมได้อีกวิธีหนึ่ง การออกแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ สามารถประดิษฐ์สิ่งของได้หลากหลายรูปแบบด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นกล่องใส่ทิชชู กล่องใส่เครื่องประดับ กล่องอเนกประสงค์ รูปภาพติดผนัง ที่กันหนังสือ สมุดโน้ต กรอบรูป โคมไฟ และอื่นๆ อีกมากมาย ที่สามารถสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ใช้สอยใหม่ได้ ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ถ้าจัดทำด้วยความประณีตสวยงามยังสามารถจำหน่ายเป็นสินค้าได้ ผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้มีข้อดีคือ ลงทุนน้อย สามารถนำไปผลิตในปริมาณมากเพื่อจำหน่าย ถือเป็น การสร้างอาชีพใหม่ หรืออาชีพเสริมให้กับชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบัน การผลิตสินค้าจากวัสดุเหลือใช้ยังมีไม่แพร่หลายมากนัก ส่วนมากเป็นการประดิษฐ์เป็นงานอดิเรก และเก็บไว้ใช้เอง ที่เห็นจัดทำเป็นสินค้าเพื่อจำหน่ายก็มีอยู่บ้าง เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระดาษที่นำมาขึ้นรูปเป็นของใช้ต่างๆ และมีการระบายสีตกแต่ง ตามที่ผู้วิจัยได้สำรวจสินค้าผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ โดยเฉพาะสินค้า OTOP ส่วนใหญ่ทำจากกระดาษ โดยจะมีเทคนิควิธีการผลิตเหมือนกัน คือ นำกระดาษไปปั่นผสมกาว นวดให้เหนียวแน่น

ไม่ติดมือ แล้วจึงนำไปปั่นหรือกดอัดลงในแม่พิมพ์ และทำเป็นของใช้ ของตกแต่งบ้านชนิดต่างๆ ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีรูปแบบ ลวดลาย สี สัน คล้ายๆ กัน รวากับว่าลวดลายแบบผลิตภัณฑ์ต่อๆ กันมา มีความสวยงามมากน้อยแล้วแต่ฝีมือของผู้ผลิตชิ้นงานนั้นๆ ทั้งยังไม่มีกรอบแบบและพัฒนารูปแบบให้มีความแปลกใหม่อย่างหลากหลาย นอกจากนี้ ยังมีผลิตภัณฑ์อื่นๆ อีก เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระป๋องเครื่องดื่ม ที่นำมาดัดประกอบเป็นกระเป่าและหมวก เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ที่ผลิตเป็นสินค้าอยู่ทั่วไป ส่วนมากมีรูปแบบ สี และการประดิษฐ์ตกแต่งคล้ายๆ กัน และยังมีจุดด้อยในด้านความงาม ความประณีต การจัดองค์ประกอบ ที่ยังไม่ลงตัว ทั้งในด้านการจัดรูปแบบ และสีส่วนรวม

การศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้ เป็นการวิเคราะห์และออกแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ในรูปแบบใหม่ ที่เน้นประโยชน์ใช้สอย รวมทั้งมีคุณค่าในด้านความสวยงามของการจัดองค์ประกอบโดยรวม การจัดโครงสร้างสวยงามกลมกลืน มีความประณีต ทนทาน และมีรูปลักษณะที่ทันสมัย เพื่อเผยแพร่ให้กับชุมชน และบุคคลทั่วไปที่สนใจ สามารถนำความรู้ รูปแบบ และเทคนิควิธีการไปประกอบอาชีพหรือผลิตไว้ใช้เองได้ นอกจากนี้ ชุมชนยังสามารถนำไปพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือส่งเข้าคัดสรรเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ได้อีกด้วย เพราะผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ ที่มีการผลิตกันอยู่บ้างยังมีรูปแบบ ลวดลาย สี สัน คล้ายๆ กัน ทำให้สินค้าไม่น่าสนใจ ไม่สะดุดตาผู้ซื้อ ในขณะที่รัฐบาลยังคงสนับสนุนให้ชุมชนต่างๆ พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในรูปแบบของหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จึงมีการแข่งขันกันสูงมากในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งในด้านคุณภาพและด้านความงามของผลิตภัณฑ์ในสินค้าชนิดเดียวกัน การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ให้มีความสวยงามแปลกใหม่ไปจากเดิมที่มีการผลิตอยู่แล้ว โดยเน้นการออกแบบให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สวยงาม โดยไม่มีลักษณะของความเป็นของเหลือใช้ปรากฏให้เห็น ผู้วิจัยเชื่อว่า งานวิจัยนี้จะช่วยเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบสินค้าผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้ ให้แก่ชุมชนทั่วไป ตลอดจนผู้สนใจที่ต้องการสร้างอาชีพใหม่สามารถนำไปผลิตเป็นสินค้าได้

สรุปโครงการ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้ โดยออกแบบให้ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามแปลกใหม่ เป็นการสร้างความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์ ให้มีความสวยงามที่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันที่มีอยู่แล้ว เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ผลิตสินค้าของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้ ได้นำรูปแบบและเทคนิควิธีการออกแบบ ไปใช้ได้เหมาะสม

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้
2. เพื่อจัดทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่ชุมชนที่ผลิตสินค้าจากวัสดุเหลือใช้ และผู้สนใจทั่วไป

ขอบเขตของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยการศึกษาข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับของตกแต่งบ้าน และผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้
2. ศึกษาข้อมูลการออกแบบเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้
3. ออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้
4. ออกแบบจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้ 4 ชนิด ชนิดละ 5 แบบ รวมผลิตภัณฑ์ 20 ชิ้น ได้แก่
 1. รูปภาพ
 2. กรอบรูป
 3. กล่องใส่กระดาษชำระ
 4. กล่องอเนกประสงค์

คำจำกัดความในการวิจัย

1. ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน คือ ผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ใช้สอย และเน้นความสวยงาม เพื่อใช้เป็นของตกแต่งบ้านไปด้วย จึงเป็นทั้งของใช้และของโชว์
2. วัสดุเหลือใช้ คือ วัสดุที่ผ่านการใช้งานตามวัตถุประสงค์แล้วเหลือทิ้งเป็นขยะ ไม่มีประโยชน์ใช้สอยตามคุณสมบัติเดิม แต่สามารถดัดแปลงใช้สอยได้ในรูปแบบอื่นๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาข้อมูลจากผู้ผลิต
3. สอบถามความต้องการของผู้บริโภค

4. วิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสาร จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. ออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อคัดเลือก
6. สอบถามความพึงพอใจของผู้ผลิต และผู้สนใจสินค้า
7. วิเคราะห์ผล ปรับปรุงรูปแบบ และจัดทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ
8. สรุปผลการวิจัย จัดทำรายงานการวิจัย จัดทำเอกสารรวบรวมผลงานออกแบบเพื่อนำเสนอ
9. ถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนและผู้สนใจ
10. สรุปรายงานผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ผลงานออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สามารถถ่ายทอดสู่ชุมชน
2. ได้สร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้แก่ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้
3. ผู้ผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชนทั่วไปที่ผลิตสินค้าอื่น ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป สามารถนำรูปแบบผลงานออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากวัสดุเหลือใช้ที่ออกแบบไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ของตน เพื่อจำหน่ายต่อไป

หน่วยงานที่นำผลการวิจัยเรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์ คือ

1. กลุ่มผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาชุมชนในทุกจังหวัด ที่มีความสนใจในการผลิตสินค้าจากวัสดุเหลือใช้ รวมทั้งสถาบันการศึกษา ที่สามารถนำองค์ความรู้จากการวิจัยไปใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ และวิชาที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนชุมชนและผู้สนใจทั่วไป

แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยมีแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายดังต่อไปนี้

1. เผยแพร่ผลงานวิจัยในการประชุมสัมมนาทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. เผยแพร่ผลงานวิจัยสู่กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ และผู้ผลิตสินค้าอื่นที่สนใจ รวมทั้งสถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมผลงานออกแบบผลิตภัณฑ์ ชุมชน และผู้สนใจทั่วไป
3. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ผลงาน ให้คำแนะนำปรึกษาแก่กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ และผู้สนใจทั่วไป